

Výzva X

psáno pro www stránky SZ v Praze 9, zveřejněno září 2005

Současný svět připomíná rychle ujíždějící lokomotivu. Z přetopeného kotle uniká pára spoustou děr. Namísto opravy se stále více přikládá pod kotel aby se zvýšila rychlost. A lidstvo ve vagonech si libuje: to je pokrok!

Neúměrně vysoká spotřeba přírodních zdrojů. Nespravedlivě rozložená produkce energie. Deformace klimatu. Kritická nerovnováha mezi vyspělými a rozvojovými zeměmi. Devastace rozsáhlých částí planety. Úbytek druhů rostlin a zvířat. Genetické manipulace s nepředvídatelnými následky.

Globální finanční kapitalismus nás dusí. Zásadním kritériem úspěšnosti podnikání není kvalita výrobku, uspokojování potřeb zákazníků, spokojenost zaměstnanců. Je to finanční zisk, lépe řečeno růst tohoto zisku. Nemáš zisk, nerosteš, nemáš hodnotu.

Růst produktivity nestačí a tak nastupuje extenzivní rozvoj a stále větší spotřeba surovin a energie. Vyrobené produkty nelze už na přirozeně nasyceném trhu uplatnit. Přichází agresivní reklama deformující lidskou povahu a potřeby.

Dobry není ten kdo činí dobro, ale kdo vlastní co nejvíce. Především moci. Pro ty, kteří nejsou mocní je tu šidítka: konzum. Obměna sice funkčních ale uměle zastaralých výrobků, více dražšího jídla a pití. Nevyděláváte-li dost, dostanete půjčku. Na úrok, z kterého plyne další zisk.

Odpovědnost za přetopený a děravý kotel je třeba zakrýt, bagatelizovat, přesunout. V řadách politiků a žurnalistů jsou schovaní spící agenti. Píší a řeční podle svého gusta. Čas od času jsou ale požádáni o laskavost ... A přesvědčují nás, že nárůst cen ropy není příznakem toho, že dochází zásoby. Že zrychlování klimatických změn není reálné, že je to jen jakýsi rozmar přírody. A také že naše demokracie je nejlepší z možných systémů.

Naše demokracie není vládou lidu, ale masovým podprahovým vymýváním mozků. S využitím nejnovějších psychologických poznatků. Základem propagandistického tlaku, který je na nás všechny vyvíjen, je tvrzení, že současný systém nemá alternativu. Děláme co můžeme říkají nám, bráníme nejhoršímu, ale lépe to prostě nejde. Nechte to na nás, my to zvládneme.

Ti, kteří tahají za provázky dobře vědí, že jde do tuhého. Růst obrovských, donedávna zaostalých, zemí jako je Čína a Indie se neočekávaně zrychluje. S tím jejich spotřeba a také síla. Není už možné jim přístup ke zdrojům zakázat. Proto je nutné zdroje ovládnout. A tak jsme všichni zatahováni do dalších mediálních lží. Vykonstruované války, deformovaná skutečnost. Ve jménu boje za demokracii! Pomstěme oběti, nenechme teroristy ovládnout svět! A přitom – čím vojáci obsazují cizí státy a bombardují civilisty?

Primárním účelem ovšem není ovládnutí zdrojů. V masách obyvatelstva je třeba vytvořit jasný názor: náš blahobyt jsme si vybojovali vlastní prací a nedáme si ho vzít! Ti líní a hloupí v rozvojových zemích nemají právo být stejně najedení a oblečení jako my, nemají právo bydlet ve stejných domech a jezdit ve stejných autech. Masy se prostě musí přesvědčit, protože bez mas se nedá vést válka

Aby opratě moci dobře fungovaly, je třeba popřít fakt, že k současnému vývoji existuje alternativa. A ona vskutku existuje, i když ne ve formě jednoduchých a samospasitelných řešení.

Namísto zmetků předem konstruovaných ke zničení během několika měsíců užívání je možno dnes za použití moderních technologií vyrábět věci, které jsou prakticky nezničitelné.

Namísto nesmyslné a bezduché nízkonákladové výroby je možno zavést takovou organizaci práce, která tvůrčím způsobem využije inteligenci zaměstnanců. Zaměstnanců kteří budou se svým zaměstnavatelem v partnerském vztahu.

Namísto nesmyslně dotovaného zemědělství, které slouží k ukládání škodlivin do půdy, je možno zavést ekologické metody produkující potraviny a přírodu. Kolik dnešních nezaměstnaných by tak našlo práci?

Machinace finančního kapitálu a nadměrné zisky je možno omezit zákony. Stalo se to už jenou po krizi v třicátých letech dvacátého století. Není důvod, proč to neudělat znova.

Bohužel ten ráj na zemi hned tak nenastane. Jeho zavedení by znamenalo drastickou změnu pro velkou skupinu lidí, která současný systém ovládá, slouží mu a žije z něho. Lidé, kteří jsou kondicionováni k tomu, aby svoji hodnotu odvozovali od majetku, moci a požitků, které si mohou dovolit.

Odejmutí moci a peněz se v jejich očích rovná totálnímu zničení. Proto to nedovolí. A mají skutečně silný pud sebezáchovy! Raději nás povedou do skutečné války proti arabským islamistům, hinduistickým radikalistům a čínským nacionalistům.

Možnost jak předejít katastrofickému scénáři se zdá být tak nesmyslná, že ani nemá cenu o ní uvažovat. Představte si, že se podaří přesvědčit podstatnou část lidí ve vyspělých zemích, aby dobrovolně připustili omezení svých požitků.

Aby vyráběli taková auta, která budou moci (třeba po výměně motoru za účinnější) používat dvacet let. Kvalitní boty a kalhoty nosili třeba pět let. Nepili vodu, která se k nim musí drazé dovážet stovky kilometrů. Platili několikanásobně vyšší ceny za všechny druhy energie a za vodu.

Představte si, že ekonomika celé země bude převedena na stacionární model, kde se budou platit daně za zvyšování výroby a oceňovat se bude růst kvality výrobků. Budou obnovena importní cla, zamezující dovozu levného zboží a chránící domácí výrobce, kteří budou plnit tvrdá ekologická kritéria. Podnikatelé budou muset více zdanit zisky. A jen vyjímečně se budou stavět nové továrny, hypermarkety a sklady.

Aby se vize nové společnosti vůbec dostala na pomezí reality, je třeba vykonat spoustu práce. Je třeba kvalifikovaných ekonomů a manažerů, kteří by připravili modely nového makroekonomického prostředí. Je třeba ověřit chování ekonomických subjektů (od živnostníků, až po velké firmy) v nových podmínkách. Domyslet čím nahradit ztrátu exportní výkonnosti. Jak podpořit regionální soběstačnost. Jak zajistit kvalitní servis dlouhodobě používaných výrobků a jejich inovace.

Především a nejvíc je ale třeba měnit smýšlení lidí. Přesvědčovat, informovat. A být příkladem. Zastřešovat a sjednocovat ekologické, kulturní a duchovní aktivity, které pomáhají lidem k lepšímu pochopení jejich místa ve světě, jejich vlivu na budoucnost. Nahrazovat konzumní motivaci.

Vůdčím a sjednocujícím elementem všech aktivit nemohou být zájmová sdružení, i když jejich účast je potřebná. Musí to být celoplošně působící politický subjekt. Nazvěme ho Strana X.

Strana X, která se ujme poslání zachránit konzumní společnost, musí ovšem začít sama u sebe. Musí přetvořit vnitrostranické organizační mechanismy tak, aby znemožňovaly manipulaci. V době kdy je možno volit prostřednictvím mobilních telefonů Superstar, není žádný demokratický důvod k tomu, aby naprostá většina rozhodnutí ve Straně X nebyla přijímána přímo členskou základnou, nebo členy organizačního celku, kterého se rozhodnutí týká. Ani k tomu, aby se na sjezd strany směl dostavit jen každý pátý člen. A konečně: předseda strany musí být volen přímo členy (i když to vymyslel Miloš Zeman).

Strana X se musí programově vzdát snů o podílu na ústřední moci a vládě. Není možné přesvědčovat druhé o nutnosti dobrovolně omezit blahobyť a zároveň kooperovat na nejvyšší úrovni s kteroukoli dnešní parlamentní stranou na české scéně. Není možné prosazovat novou společnost a spojit se proto s vyznavači nejchytřejší ruky trhu.

Proniknout do parlamentu, ano. Využít toho k propagaci vlastního programu, ale zůstat v opozici. Nepodílet se na zkorumpované politické mašinerii. Ani levé, ani pravé. Stanovit jednoznačná pravidla pro zastupitele Strany X ve vrcholných mocenských orgánech. Uzákonit možnost, že se Strana X od nich distancuje, nebudou-li jednat v intencích vůle členů.

Přímá vnitrostranická demokracie předpokládá informovanost jejích členů. Informovanost nejen o vnitrostranických procesech, ale také o technicko-ekonomických aspektech problémů. Obecně dostupné informace tohoto druhu jsou tendenčně deformovány a zamlčovány. Je třeba aby nezávislí odborníci vybírali informace přímo z primárních zdrojů a předkládali je členům Strany X. Vybrané zpravodajství bude jistě kontraverzní, ale nechť si každý vybere podle svého.

Naprosto nejdůležitějším faktorem se - v okamžiku přijetí role v projektu nové společnosti - stane pozitivní aktivita členů Strany X. Je podmínkou uznání její role lidmi zvenku. Každodenní drobná práce a angažovanost vytvářející důvěru ke členům, k celé straně. Především na místní, komunální úrovni, tam kde se nespolupracuje s programy jiných stran, ale s konkrétními lidmi.

Česká Strana zelených je na rozcestí. Její polická nevinnost a programová východiska jsou kapitálem, který se může zůročit v boji o novou společnost. Může tedy být kandidátem na Stranu X?

Nemůžeme snít o roli spasitele a plácet si bábovičky s těmi od kterých se chceme odlišit, jejichž moc chceme zlikvidovat. Rozhodnutí je na nás. Spadneme-li do stoupy české politické reality, nebude to zajisté žádná tragedie (a zdá se, že někteří naši funkcionáři po tom náramně touží). I nazelenalá strana může vykonat spoustu dobrého pro lidi. Musíme si ale jasně uvědomit, že cesta do stoupy je navýsost jednosměrná.